

A Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság a Győrött, 2018. május 9. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az emberölés büntette miatt vádlott neve vádlott ellen indult büntetőügyben a Székesfehérvári Törvényszék 2018. február 2. napján kihirdetett 22.B.36/2017/36. számú ítéletét megváltoztatja:

A szabadságvesztés tartamát 18 (tizennyolc) évre súlyosítja.

A vádlott 2017. február 10. napjától 13. napjáig őrizetben, ezt követően előzetes letartóztatásban volt.

Egyebekben az első fokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A kiszabott szabadságvesztésbe az első fokú bíróság ítéletének kihirdetésétől a mai napig eltelt időt beszámítja.

A másodfokú eljárásban 13.720,- (tizenháromezer-hétszázhusz) forint bűnügyi költség merült fel, melynek viselésére a vádlott köteles.

I n d o k o l á s

A Székesfehérvári Törvényszék a 2018. február 2. napján kelt 22.B.36/2017/36. számú ítéletében vádlottat bűnösnek mondta ki emberölés büntetében (Btk. 160.§ (1), (2) bekezdés a./ és b./ pont). Ezért 16 év fegyházbüntetésre és 10 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte. Határozott a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról, beszámította az előzetes fogvatartásban töltött időt. Rendelkezett a bűnjelek jogi sorsáról, valamint kötelezte a vádlottat az eljárás során felmerült bűnügyi költség viselésére.

Az ítélet ellen az ügyész a vádlott terhére, a minősítés megváltoztatása és a büntetés súlyosítása érdekében fellebbezett. Fellebbezésének írásbeli indokolásában kifejtette, hogy a törvényszék a teljes körűen lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként megállapított tényekből téves jogi következtetést vont le, amikor a vádlott terhére a bűncselekmény elhárítására idős koránál fogva korlátozottan képes személy sérelmére történő elkövetést, mint az emberölés minősített esetét nem állapította meg. Álláspontja szerint a vádlott tisztában volt a sértett életkorával és az erőviszonyaik közötti különbséggel, így alappal számított arra, hogy a sértett idős kora miatt korlátozott védekezésre lesz képes, amely megkönnyíti a bűncselekmény elkövetését. A sértett 85 éves, mérsékeltén túlsúlyos idős ember, akinek az idős korából adódóan általános betegségei voltak - amit az igazságügyi orvos szakértői boncolási jegyzőkönyv tartalmaz -, amelyek korlátozó tényezőként

merültek fel a támadással szembeni védekezése tekintetében, és ezek értékelése szükséges a bűncselekmény minősítésében. Ezért az első fokú bíróság ítéletében rögzített tényállásnak és a cselekmény jogi minősítésének a bűncselekmény elhárítására idős koránál fogva korlátozottan képes személy sérelmére történő elkövetés miatti kiegészítését, és a vádlott bűnösségének a vádirat szerinti megállapítását - előre kitervelten, nyereségvágyból és a bűncselekmény elhárítására idős koránál fogva korlátozottan képes személy sérelmére elkövetett emberölés büntette - indítványozta.

Kifejtette, hogy a törvényszék a büntetés tartamának megállapításakor - a büntetés mindössze 1 évvel haladja meg a középértéket - eltúlzottan nagy jelentőséget tulajdonított az enyhítő körülményeknek, a vádlott büntetlen előéletének, a részbeni beismerő vallomásának és az időmúlásnak, ugyanakkor nem vette kellő mértékben figyelembe a súlyosító körülményeket; hogy a terhelt többszörösen minősített emberölést követett el, a sértettet egyenes ölési szándékkal, önhibából eredő ittas állapotban ölte meg és büntetőeljárás hatálya alatt állt.

Álláspontja szerint a vádlott cselekménye jogi minősítésének módosítását is célzó fellebbezésre figyelemmel, a vádlott által elkövetett bűncselekmény jelentős tárgyi súlyára és fokozott társadalomra veszélyességére tekintettel vádlott főbüntetésének súlyosbítása indokolt.

A Győri Fellebbviteli Főügyészség BF.22/2018/3-I. számú átiratában az ügyészi fellebbezést helyes indokainál fogva, kiegészítve tartotta fenn, míg a védelmi fellebbezést alaptalannak találta. Kifejtette, hogy a törvényszék a büntetőeljárás szabályokat betartotta, és annak eredményeként megalapozott tényállást állapított meg, amely viszont egyrészt kiegészítésre szorul azzal, hogy a vádlott szívójáékron megszúrta a sértettet, mivel attól tartott, kiderülhet, hogy mit csinált, ezért börtönbe is zárhatják, másrészt pontosítandó azzal, hogy a terhelt szándékára utaló megállapítás nem a tényállás, hanem a jogi indokolás körébe tartozik. Álláspontja szerint az első fokú bíróság indokolási kötelezettségének eleget tett, a vádlott bűnösségére levont következtetés okszerű, a cselekmény minősítése azonban részben téves. Hivatkozott arra, hogy a tényállásban rögzítettek szerint a vádlott a bűncselekmény elkövetését megelőzően hosszabb ideig szótlanul töprengett, ez alatt tervelte ki a cselekmény végrehajtását, majd rámutatott, hogy a vádlott már akkor szúrta meg a sértettet, amikor célját elérte, tehát az 5.000 forintot megszerezte, ekként az ölési cselekmény éppen ezért nem az elérni kívánt vagyoni előny megszerzését vagy megtartását célozta, hanem ez után hajtotta azt végre a vádlott. A tényállás indítványozott kiegészítése alapján az is megállapítható véleménye szerint, hogy a terhelt tartott attól, hogy lelepleződik, tettét is ezen megfontolásból hajtotta végre, amely motívum, vagyis az aljas indok állapítandó meg az emberölés minősítő körülményeként. Kifejtette továbbá, hogy ugyancsak tévedett az első fokú bíróság, amikor a sértett idős korát, ezáltal a bűncselekmény elhárítására korlátozottan képes állapotát minősítő körülményként nem értékelte. Hivatkozott arra, hogy a 85 éves sértett agyalapi verőér-meszesedésben és mérsékelt fokú agysorvadásban szenvedett, egyéb saját sorsú megbetegedései mellett, ezzel szemben a vádlott 21. életévét sem töltötte be, így a kettejük életkora és egészségi állapota között a vádlott javára fennálló különbség megkönnyítette a terhelt számára a bűncselekmény elkövetését. A jogalkotó magasabb büntetési tételkeretet rendel az emberölés azon módjaihoz, melyben a sértett életkora folytán kevésbé sikeresen tudja felvenni a küzdelmet az elkövetővel szemben, ezzel fejezve ki az ilyen cselekmények fokozott társadalomra veszélyességét. Álláspontja szerint a vádlott terhére rótt bűncselekmény a Btk. 160.§ (1), (2) bekezdés a./, c./ és k./ pontjai szerint minősülő emberölés büntette. A büntetéskiszabási körülményeket illetően kifejtette, hogy az alig 1 éves időmúlás a bűncselekmény büntetési tételéhez képest elenyésző, illetőleg a terhelt fiatal felnőtt korára is indokolt tekintettel lenni, annak ellenére, hogy azt nagymértékben lerontja a büntetőjogi értelemben vett előélete. Hivatkozott a súlyosító körülmények nyomatékára, különösen a terhelttel szemben lefolytatott és jelenleg is folyamatban lévő büntetőeljárásokat illetően. Álláspontja szerint a középértéket csak kevéssel meghaladó tartamú szabadságvesztés büntetés nem fejezi ki a cselekmény tényleges társadalomra veszélyességét.

Összességében indítványozta, hogy az ítélet tábla az első fokú bíróság ítéletét változtassa meg, a terhelt cselekményét a Btk. 160.§ (1), (2) bekezdés a./, c./ és k./ pontjaiban meghatározott előre kitervelten, nyereségvágyból és a bűncselekmény elhárítására idős koránál fogva korlátozottan képes személy sérelmére elkövetett emberölés büntettének minősítse, a terhelttel szemben kiszabott büntetés tartamát emelje fel. Egyebekben helybenhagyási indítványt tett a tényállás korrekcióját és az ítélet rendelkező részében szereplő elírás kijavítását követően.

A másodfokú nyilvános ülésen a fellebbviteli ügyészség képviselője az átiratban foglaltakat változatlan formában fenntartotta. Rámutatott, hogy az első fokú bíróság logikai hiba nélkül vezette le azt a megállapítását, hogy a vádlott előre kitervelten tettének elkövetését. Ezt követően kitért arra, hogy egymással látszólag konkuráló minősítő körülmény az aljas indokból, illetőleg a nyereségvágyból történő elkövetés, amelyre a törvény korábbi szóhasználata is utal, amikor a „vagy” kötőszót tette a két minősítő körülmény közé, ami a hatályos törvényszövegben már nem található. Az első fokú bíróság nyereségvágyból látta elkövetettnek a terheltnek a cselekményét, ezzel szemben álláspontja szerint az aljas indok állapítható meg. Az állandósult bírói joggyakorlat és a vonatkozó eseti döntések a nyereségvágyból történő elkövetést akkor látják megállapíthatónak emberölés esetében, amikor a terhelt cselekménye kifejezetten valamilyen anyagi javaknak a megszerzését vagy megtartását célozza. Jelen esetben azonban a konkrét körülmények a tényállásból nem állapíthatók meg, a bíróság nem látta részletesen kimutathatónak, hogy került a vádlotthoz a pénz, az azonban tény, hogy 5.000 forintot kapott a sértettől, amivel távozhatott volna. Az ölési cselekményt akkor hajtotta végre, amikor követelését vagy a kérését teljesítette a sértett, tehát nem volt szükség erőszakra a pénz megszerzése érdekében. Álláspontja szerint ezért nem állapítható meg a nyereségvágyból való elkövetés. Ugyanakkor a vádlottat motiválta az a körülmény a tettének elkövetése során, hogy a sértett felismeri őt, és számot kell adnia a tetteről, és ezért hajtotta végre az ölési cselekményt. Etekintetben is utalt az állandósult bírói gyakorlatra, miszerint a felelősségre vonás elől történő menekülés érdekében végrehajtott ilyen jellegű cselekmények aljas indokból elkövetettnek minősülnek. Nem értett egyet azzal, hogy mint minősítő körülményt a sértett idős korát az első fokú bíróság nem látta megállapíthatónak, azzal az indokkal, hogy a terhelt cselekménye olyannyira váratlan és nagy erejű volt, amely körülmények között mindegy a sértett életkora, mivel a hirtelen szúrást egy fiatalabb ember sem tudta volna elhárítani. Véleménye szerint az, hogy a sértett 85 éves volt, egy olyan objektív körülmény, amely megkönnyítette a bűncselekmény elkövetését. Nem lehet eltekinteni továbbá a sértett saját sorsú megbetegedéseitől, amelyek reakcióidejét, védekezési képességét, ellenállását csökkentették. A sértett abba a társadalmi csoportba tartozik, amelyet a jogalkotó fokozottan kíván védeni e minősítő körülmény beépítésével, ezért ennek megállapítását is indítványozta.

A fellebbviteli főügyészség képviselője a büntetés kiszabása során irányadó tényezők kapcsán kitért arra, hogy az alig egy évet meghaladó időmúlás az életfogytig tartó szabadságvesztéssel fenyegetett, el nem évülő bűncselekmény esetében semmiféleképpen nem járulhat hozzá évekkel a kiszabott büntetés enyhítéséhez, sőt ennek enyhítő hatása gyakorlatilag nincs. A terhelt fiatal felnőtt, hiszen a cselekmény elkövetésekor a 20. életévét alig fél évvel töltötte be, azonban jelentős tárgyi súlyú bűncselekményt követett el, előre kitervelten kioltotta a sértett életét. Ezt a cselekményt nem lehet sem a fiatal kor, sem a meggondolatlanság rovására írni, ezért ebből a szempontból a terhelt életkorának sincs jelentősége az enyhítő körülmények között. Az első fokú bíróság által megállapított súlyosító körülmények közül a sértett idős korának mellőzését indítványozta, tekintettel arra, hogy a minősítést érintő indítványa szerint minősítő körülményként jelenik meg a cselekményben, így a kétszeres értékelés tilalma folytán külön súlyosító körülményként figyelembe venni nem lehet. A súlyosító körülmények kapcsán kifejtette, hogy a vádlott több alkalommal állt bíróság előtt, folytak ellene büntetőeljárások a bűncselekmény elkövetése idején is, valamint az útonálló jelleggel, éjszaka történő elkövetés is súlyosító körülmény. Kifejtette, hogy a vádlott

terhére rótt bűncselekmény büntetési tétele 10 évtől 20 évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, az irányadó középérték 15 év, amit az első fokon kiszabott büntetés alig halad meg. Véleménye szerint a háromszorosan minősülő emberölés büntette esetében a 16 év fegyházbüntetés eltúlzottan enyhe, nem áll arányban a cselekmény társadalomra veszélyességével. A büntetés kiszabása vonatkozásában előadta, hogy megfontolandó, hogy elegendő-e a terhelten szemben határozott tartalmú végrehajtandó szabadságvesztés kiszabása, vagy életfogytig tartó szabadságvesztés büntetést kell vele szemben alkalmazni. Álláspontja szerint egy háromszorosan minősülő, gyakorlatilag a sértett szempontjából motiválatlan és ki nem provokált cselekmény esetén az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés sem lenne eltúlzott, azonban adott esetben a terhelten szemben elegendőnek tartotta a különös részi maximumot közelítő, határozott tartamú fegyházbüntetés megállapítását. Erre figyelemmel az első fokon kiszabott büntetés jelentős mértékű felemelését is indítványozta.

A védő a fellebbviteli nyilvános ülésen fenntartotta az enyhítésre irányuló fellebbezését, majd megismételte az első fokú eljárásban elhangzott perbeszédében előadottakat, amelyben a cselekmény minősítését is támadta. Álláspontja szerint életszerűtlen és nem bizonyított ténymegállapításokat tartalmaz az ítélet. Vitatta, hogy védence előre kitervelte volna a cselekmény elkövetését, hiszen nem volt olyan állapotban, hogy a konyhában ülve, illetve fekvé rövid idő alatt megfontolt döntést hozzon a cselekmény elkövetéséről, és kitervelje az utólagosan tanúsítandó magatartását is. A vádlottnak nem volt oka arra, hogy bármiféle sértetti ellenállásra számítson, mivel jó viszonyban voltak Siklai Bélával, ha kért tőle kölcsönt, azt meg is adta neki ő vagy az édesanyja. A vádlott a kést a lopási cselekmény megkönnyítése miatt vitte magával, és azt elismerte, hogy megszúrta a sértettet, de a körülményekre nem emlékezett, a hirtelen lezajlott eseményeket nem tudta felidézni a lelkiállapota miatt. Kifejtette, hogy egy nem átgondolt, hanem hirtelen, pánikszerű cselekmény történt. Egyetértett az első fokú bíróság álláspontjával, hogy akárki is állt volna szemben a vádlottal, nem lett volna lehetősége a hirtelen támadást elhárítani, ugyanis nem lehet olyan következtetést levonni, hogy ha valaki időskorú, akkor már a bűncselekmény elhárítására korlátozottan képes is, ráadásul a sértett jó fizikai és szellemi állapotban volt természetes megbetegedései mellett is. A pénzzel kapcsolatban előadta, hogy a sértett zsebében 15.000 Ft volt, ebből adódóan egyáltalán nem életszerű, hogy akár 5.000 Ft vagy bármiféle pénz átadására került volna sor.

Álláspontja szerint a vádlott rossz döntést hozott, aminek a súlyát belátta, visszament a helyszínre, amely tipikusan a lelkiismeret furdalás megnyilvánulása. Ezt követően elő is állították. Ez a fajta magatartás véleménye szerint azt bizonyítja, hogy nem tervezte ki előre a cselekményt, és a nyereségvágy valamint az aljas indok sem állapítható meg.

Amennyiben a másodfokú bíróság nem osztaná az érveit, abban az esetben az enyhítésre irányuló kérelmét részletezte. Kérte nyomatékos figyelembevételét védence személyi körülményeinek, hogy előzetes letartóztatásba helyezése előtt alkalmi munkákat végzett, és jelenleg is dolgozik fogvatartása alatt, illetőleg szabadulása után el szeretné tartani a családját, és gondoskodni két gyermekéről. Ténybeli beismerő vallomást tett védence, és megbánó magatartást tanúsított. Büntetlen előéletű, fiatal felnőtt volt a cselekmény elkövetésekor. Álláspontja szerint az időmúlást is figyelembe kell venni nyomatékos enyhítő körülményként, tekintettel arra, hogy az eljárás alatt végig előzetes letartóztatásban volt. Rámutatott a védő a diszharmonikus személyiségfejlődésére is a vádlottnak, amely egyértelműen megkönnyítette a bűncselekmény elkövetését, valamint, hogy eshetőleges szándékkal cselekedett. Nem értett egyet azzal az ügyészi állásponttal, hogy éjjeli elkövetésről lenne szó, mivel este 8 óra körül történtek az események. Álláspontja szerint jóval enyhébb büntetés is szolgálja a társadalom érdekeit.

A vádlott személyi körülményei tekintetében arról a változásról számolt be, hogy a BV intézetben dolgozik. Az utolsó szó jogán előadta, hogy nem tervezte ki előre a cselekményt, nagyon megbánta amit tett, és mielőbb szeretne a társadalomba visszailleszkedni, nevelni a gyermekeit, és dolgozni.

Az ítélet tábla az előterjesztett jogorvoslati kérelmek közül a büntetés súlyosítására irányuló ügyészi fellebbezést találta megalapozottnak.

Az ellentétes irányú fellebbezésekre tekintettel a másodfokon eljáró bíróság a törvényszék ítéletét az azt megelőző eljárással együtt teljes terjedelmében felülbírált a Be. 348.§ (1) bekezdése szerint. A felülvizsgálat során nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, illetőleg megalapozatlansági hibát, amely akadályát képezte volna az ítélet érdemi másodfokú felülbírálatának.

Az első fokú bíróság a perrendi szabályokat megtartva, megfelelő körben és törvényesen folytatta le a bizonyítási eljárást. A felülbírálat során az ítélet tábla megállapította, hogy az első fokú bíróság a bizonyítási eljárás során az ügy eldöntéséhez szükséges valamennyi bizonyítékot beszerezte, tartalmukat okszerűen értékelte.

A vádlott ténybeli beismerő vallomást tett, azonban tagadta, hogy előre kitervelten, szándékosan követte volna el a cselekményt. A nyomozó hatóság több alkalommal kihallgatta, gyanúsítottai vallomásaiban számos ellentét tapasztalható az előzmények, a cselekmény elkövetésének körülményei, illetőleg annak kapcsán, hogy mi történt az eset után, mennyi pénzt szerzett meg, valamint milyen eszközt használt az elkövetéshez. A tárgyaláson tett védekezésében is másként mondta el a történeteket az általa korábban előadottakhoz képest. Mindezekből megállapítható, hogy a vádlott a többször megváltoztatott nyilatkozataiban a felelősségét igyekezett kisebbiteni.

A vádlott védekezésére tekintettel beszerezte az első fokú bíróság a fogdai nyilvántartást a vádlott részére kiutalt gyógyszerek kapcsán, valamint az orvosi ellátásaira vonatkozó egészségügyi dokumentációt, amelyek azt támasztották alá, hogy vallomástételi képességére a gyógykezelése, vagy az általa bevett gyógyszerek nem voltak befolyással.

Ugyancsak a vallomástételi képesség kapcsán idézte a tárgyalásra a vádlottat kihallgató rendőröket, akik egybehangzóan nyilatkoztak arról, hogy a terhelt nyomásgyakorlás nélkül tette meg a vallomásait, amelyeket elolvasás után aláírt, tehát a kihallgatása szabályszerűen történt.

Szintén beszerzésre került a vádlott orvosi ellátására vonatkozó egészségügyi dokumentáció.

Kihallgatta az első fokú bíróság az események menetére, sorrendiségére vonatkozóan **A.A.** és **B.B.** tanúkat, akik beszámoltak arról, hogy az ittas állapotú vádlott majd egy órán keresztül ült-feküdt a konyhában. Beszámolt **A.A.** az eszköz elrejtésének módjáról, illetve, hogy a vádlott mikor távozott a házból.

Vizsgálta az első fokú bíróság **C.C.** néhai sértett élettársa, **D.D.** vallomását. A tanú előadta, hogy a sértett mondta neki, hogy megtámadták és kirabolták, de mire kiértek volna a mentők, a férfi a ház előtt a lépcső alján összeesett és meghalt. Elmondta, hogy **C.C.** sértett a pénztárcájában tartotta a pénzét, abból szokott kölcsönadni, de a történetek előtt már mondta a vádlottnak, hogy nem ad neki többet kölcsön.

Értékelte a törvényszék a sértett által elszenvedett sérülést, és annak keletkezési mechanizmusa tekintetében az igazságügyi orvos szakértői véleményt, a szakértőket a tárgyaláson is meghallgatta. Rendőri jelentés tartalma alapján megállapítható volt, hogy a vádlott milyen útvonalon távozott a helyszínről.

Értékelte továbbá az igazságügyi genetikai szakértői véleményt - amely rögzítette, hogy az ereszcsontról elrejtett kézen vádlottól eredő DNS volt kimutatható -, és az igazságügyi toxikológus és vegyész szakértői vélemények megállapításait is az ittaság tekintetében, valamint az elmeorvos szakértői véleményt.

Megállapította az ítéletábra, hogy a törvényszék rendelkezésére állt tehát az ügy ténybeli és jogi megítéléséhez szükséges valamennyi bizonyíték, amelyeket egyenként és összességükben is értékelt. Meggyőző magyarázatát adta, hogy a terhelti nyilatkozatokból azon állításokat fogadta el, amelyeket egyéb bizonyíték, tanúvallomás illetve a szakértői anyag alátámasztott. Az objektív bizonyítékok alapján rekonstruálhatóak voltak a történetek, és a tényállásban rögzített eseménysort az első fokú bíróság logikus érveléssel támasztotta alá.

Ebben a körben az ítéletábra nem értett egyet a fellebbviteli főügyésznek a tényállás kiegészítésére illetve pontosítására irányuló indítványával. A vádlott a sértett életének kioltásával akart pénzt szerezni, ez a megállapítás a nyereségvágyból való elkövetés, mint minősítő körülmény megállapításának alapja, tehát ennek is meg kell jelennie a tényállásban.

Az eljárási és logikai hibáktól mentesen, mérlegeléssel megállapított tényállás azonos bizonyítékok mellett nem támadható és nem írható felül a felülmérlegelési tilalom folytán. A törvényszék ítéletének tényállása teljes mértékben megalapozott, így a Be. 351.§ (1) bekezdése szerint alapját képezte a másodfokú bíróság határozatának is.

Csupán annyiban pontosítja az ítéletábra a tényállást, hogy 20.51 órakor tett bejelentést a sértett élettársa a rendőrkapitányságon a tragédiáról, ekként az azt megelőző percekben történt a bűncselekmény.

A törvényszék a megalapozott tényállás nyomán helyesen vont következtetést vádlott bűnösségére, a bűncselekmény minősítése és az ahhoz fűzött jogi indokolás helytálló.

Helyesen állapította meg az első fokú bíróság, hogy a Btk. 160.§ (1), (2) bekezdés a./ és b./ pontja szerinti, az élet elleni cselekmény kétszeresen - előre kitervelten és nyereségvágyból elkövetett - minősített esetét valósította meg a vádlott egyenes szándékkal.

A vádlottat egyértelműen ölési szándék vezette, amikor a sértetthez indult. Kapucnis pulóverének csuklyáját a fejére húzta, hogy felismerhetetlenné tegye magát, egyébként egy arcot takaró maszkot is vitt magával, az elkövetés eszköze egy kés volt, amely tipikusan az élet kioltására alkalmas, amelyet oly módon rejtett a ruházatába, hogy ahhoz könnyen hozzáférhessen.

Az első fokú bíróság kifejtette, hogy a vádlott a cselekmény elkövetése előtt egy órán keresztül feküdt illetve ült szótlanul a konyhában, majd hirtelen elindult otthonról. Az indulásáig eltelt időtartam elégséges volt arra, hogy átgondolja a cselekmény kivitelezését, módját. Átgondolta, hogy mit visel, majd mit fog csinálni tettének elkövetése után. A kés használata egyértelműen az eltervezett cselekmény részét képezte. Az első fokú bíróság aggálytalanul megállapíthatónak látta az előre kiterveltséget, mint az adott bűncselekmény minősítő körülményét. Az előre kiterveltséget a tervszerű és céltudatos elkövetés mérlegelése, megfontolása jelentette, mivel kimondható, hogy a vádlott spekulált, latolgatta a sértett megölését. A tényállás alapján egyértelmű, hogy a terhelt - miután kialakult benne C.C. sértett megölésére irányuló szándék - az élet elleni cselekmény véghezvitelére céltudatosan készült, a végrehajtás helyét, idejét átgondolta, és megtervezte annak megvalósítási módját is. Az elhatározás és a véghezvitel közötti időtartam rövidebb vagy hosszabb volta viszonylagos, annak megítélése mindig a konkrét körülmények alapján lehetséges. A véghezvitel módjából és a terhelt utólagos magatartásából is következtetés vonható le az előre kiterveltségre.

Az irányadó tényállás alapján, amelyet objektív bizonyítékok támasztanak alá, az emberölés nyereségvágyból elkövetettnek minősül, mivel közvetlen anyagi előny megszerzésére irányult. terhelt anyagi helyzete nem volt rendezett, többször kért kölcsön a sértettől, folyamatosan pénzhányban volt, életvitele, életkörülményei sem mondhatóak rendezettnek. Ezeket levezette az első fokú bíróság az indokolásában. A nyereségvágy egyébként is egyfajta aljas indok, de ami ehhez a minősítéshez szükséges - amire hivatkozott a fellebbviteli főügyészség -, hogy az elkövető a felelősségre vonás elkerülése végett követte el az ölési cselekményt, a már kifejtettek alapján ezen minősítés megállapítására nem alkalmas. A terhelt terhére rótt cselekmény minősítését érintő jogkérdésben az irányadó tényállás alapján lehet és kell állást foglalni, az indokolás pedig a jelen ügyben megfelelően megtörtént, az első fokú bíróság megállapította a tényállást, és az alkalmazott anyagi és eljárási jogi szabályhoz vezető következtetéseit, álláspontját rögzítette. Tehát a nyereségvágy abban nyilvánult meg egyértelműen, hogy a sértett pénzének megszerzésére irányult a vádlott szándéka, ahogy azt előre kitervelte, akár a sértett életének kioltása által, ahhoz eszközt biztosítva. Ekként e két minősítő körülmény valósult meg.

A törvényszék vizsgálta, hogy a konkrét bűncselekményt az a tény, hogy a néhai C.C. sértett a cselekmény elszenvédekori 85. életévét betöltött személy volt, önmagában minősítő körülménynek tekinthető-e. A másodfokú bíróság álláspontja szerint ebben a körben helyesen fejtette ki indokait a sértett fizikai állapotával, aktív életmódjával kapcsolatban az első fokú bíróság. Figyelemmel volt a sértett rögzített megbetegedéseire is, amelyek azonban álláspontja szerint - tekintettel az általános élettapasztalatra -, olyan körülménynek nem tekinthető, amely a bűncselekmény elhárításában korlátozta volna őt. Helyesen mutatott rá a törvényszék, hogy a konkrét cselekmény annak váratlan volta miatt egy ereje teljében lévő, egészséges férfi számára sem lett volna elhárítható. Kivédhetetlenné tette a szűrást, ahogy a vádlott hirtelen elővette a ruházatából a kést, majd azzal nagy erővel szíven szúrta a sértettet.

A 3/2013. Büntető jogegységi határozat II/11. pontja tartalmazza, hogy az ellenállás kifejtésére képtelenség értelemszerűen az ölési cselekménnyel szembeni ellenállással kapcsolatos, azonban meglehetősen bizonytalan a tartalma, mivel az ölési cselekmény - az emberölés nyitott törvényi tényállási jellegéből fakadóan - szinte bármi lehet, így azokkal szembeni ellenállásra majdhogynem mindenki képtelen. A minősített eset megállapítása abban az esetben lehetséges, ha a konkrét ügyben bizonyítást nyer, hogy a passzív alany védekezési lehetősége fennállása esetén volt képtelen a háritásra. Ilyenkor az elkövető ezt az állapotot ki is használja az elkövetés során, tehát nem csupán egy objektív helyzetről van szó, hanem az ahhoz fűződő elkövetési tudattartalom is releváns. Adott esetben a terhelt mindenképpen tisztában volt azzal, hogy a sértett idős korú ugyan, de nem szenved olyan fokú megbetegedésben, amely őt a váratlan támadásának elhárításában akadályozná.

A védekezésre képtelen passzív alany a Btk. 459.§ (1) bekezdés 29. pontja értelmében olyan személy, aki helyzeténél vagy állapotánál fogva, ideiglenes vagy véglegesen nem képes ellenállás kifejtésére. Ebből adódóan a bűncselekmény elhárítására idős koránál fogva korlátozottan képes passzív alany olyan személy, aki az ölési cselekmény elhárítására képes lenne ugyan, de csak korlátozottan, és ez az állapota életkorával függ össze. Az elkövető számára ismert kell hogy legyen ez az állapot, és ennek kihasználásával követi el a cselekményt. Önmagában tehát az a tény, hogy idős korú a sértett, még nem alapozhatja meg a minősített esetért való felelősséget - ok-okozati összefüggés hiányában -, visszautalva az értelmező rendelkezésre, amely rögzíti, hogy a sértett az idős koránál „fogva” nem képes ellenállás kifejtésére. Tehát a 85 éves életkor ellenére sem indokolt az emberölés büntetettét a bűncselekmény elhárítására idős koránál fogva korlátozottan képes személy sérelmére elkövetettként minősíteni, ha a sértett kora, állapota, ellenállása nem bír jelentőséggel. Az erőviszonyok a vádlott javára eltérést mutattak ugyan, de a támadás jellege olyan - vádlott hirtelen mozdulattal adta le a sértett szívére nagy erejű szűrást -, amely a kifejtetteket alátámasztja.

A büntetés kiszabási körülményeket az első fokú bíróság felsorolta túlnyomó részt helyesen, azonban hiányzik az irányadó középértékre való utalás, amely 15 év. Az első fokú bíróság az enyhítő és súlyosító körülmények értékelésével megállapította, hogy mindezekhez képest határozott tartamú, 16 év szabadságvesztés szükséges és indokolt, amelyet nem talált megfelelőnek a táblabíróság.

Enyhítő körülményként az időmúlás nem vehető figyelembe, tekintve hogy a bűncselekmény elkövetésétől a felelősségre vonásig alig egy év telt el az életfogytig tartó szabadságvesztéssel fenyegetett, el nem évülő bűncselekmény esetében. Az, hogy előzetes fogvatartásban volt a vádlott bizonyos időt, az kétségtelenül enyhítő körülmény, de rámutat az ítélet táblájára, hogy a védő által említett AB határozat azt tartalmazza, hogy a jelentős, a büntetési tételhez közelítő előzetes letartóztatás esetén kell nyomatékos enyhítő körülményként figyelembe venni az indokolatlanul elhúzódó fogvatartás idejét, amelyről azonban adott esetben nincs szó. A nyomozó hatóság, ügyészség és a bíróság példás gyorsasággal és időszerűen végezte a munkáját. A fiatal felnőtt kor szintén nem állapítható meg, ugyanis a vádlott nem tekinthető büntetlen előéletűnek, mivel a bírói gyakorlat ezt csak akkor tartja számon, hogy ha korábban még soha nem került összeütközésbe a törvénnyel az elkövető, viszont megállapítható az erkölcsi bizonyítvány alapján, hogy a terhelttel szemben próbára bocsátás intézkedést alkalmazott a bíróság garázdaság vétsége miatt, illetve büntetőeljárás hatálya alatt követte el a jelen bűncselekményt, valamint időközben vagyron elleni bűncselekmény miatt elítélték, megszüntetve a vele szemben korábban alkalmazott próbára bocsátást. A vádlott beismerte az emberölés tényét, és megbánást tanúsított. Az elkövető tudattartamában a helyzet komolyságának felismeréséből fakadó lelkiismeret-furdalás által indukált megbánás egy vitathatatlan enyhítő körülmény.

A súlyosító körülményeket helyesen értékelte az első fokú bíróság, kivéve, hogy nem az éj leple alatti elkövetésről van szó.

A büntetés kiszabási körülmények együttes értékelésével, figyelemmel az alanyi és tárgyi ismérvekre, az ítélet táblája arra az álláspontra helyezkedett - osztva a fellebbezési főügyészség álláspontját -, hogy a törvényszék által az első fokú eljárásban alkalmazott szankció nem minősíthető arányosnak az elkövető és a cselekmény társadalomra veszélyességi fokával, összességében nem szolgálja hatékonyan a büntetési célokat. Nem ok nélkül vetette fel a vádhatóság képviselője, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása is felmerülhet adott esetben a törvény teljes szigorát alkalmazva, azonban még lehetőséget látott határozott idejű büntetés kiszabására a törvényi büntetési tétel felső határát megjelölve. Ez utóbbival értett egyet a másodfokú bíróság is. A vádlott életútjának kezdetén van, igaz, hogy már összeütközésbe került a törvénnyel, és életmódja sem nevezhető kifogástalannak. Mindent egybevetve, figyelemmel a fokozatosság elvére is, az emberölés kétszeres minősülése ellenére úgy ítélte meg az ítélet táblája, hogy a különös részi büntetési tétel felső határát ugyan el nem érő, de mindenképpen súlyosabb büntetés kiszabása szükséges, ezért a másodfokú bíróság a határozott ideig tartó szabadságvesztés tartamát 18 évre felemelte, érintetlenül hagyva a közügyektől eltiltás mellékbüntetés mértékét.

A rendelkező részben a táblabíróság pontosította, hogy vádlott 2017. február 10. napjától őrizetben (nyomozati iratok 379. oldal), ezt követően - 2017. február 13. napjától (nyomozati iratok 521. oldal) előzetes fogvatartásban volt, amely dátumok nyilvánvalóan elírása kerültek.

Az ítélet járulékos rendelkezései is törvényesek.

A fentiekben kifejtettek alapján az ítélőtábla a Székesfehérvári Törvényszék ítéletét a Be. 372.§ (1) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltaknak megfelelően megváltoztatta, egyebekben a Be. 371.§ (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

A másodfokú bíróság a kiszabott szabadságvesztésbe a Btk. 92.§ (1), (2) bekezdése alapján beszámította a vádlott által az első fokú bíróság kihirdetésétől előzetes fogvatartásban töltött időt is.

A másodfokú eljárásban a kirendelt védő közreműködése folytán felmerült bűnügyi költség viseléséről szóló rendelkezés a Be. 381. §-án alapul.

Győr, 2018. május 9.

dr. Csák Csilla sk. előadó bíró.
Péntek László sk. a tanács elnöke.
Vajda Edit sk. bíró

A Székesfehérvári Törvényszék 2018. február 2. napján kihirdetett 22.B.36/2017/36. számú ítélete a másodfokú bíróság ítéletében foglalt változtatással 2018. május 9. napján jogerőre emelkedett és végrehajtható.

. Péntek László sk.
a tanács elnöke